

Mariniers (de adjudant van de koningin die zich bij Winkelman had willen voegen); van die negen zijn acht uit krijgsgevangenschap ontkomen. Daarbij moet evenwel bedacht worden dat bij voorbereide ontsnappingen officieren van de marine (en van de luchtmacht) veelal prioriteit kregen: men ging er van uit dat de regering bij uitstek hèn nuttig zou kunnen inschakelen.

De Stanislaw/Neu-Brandenburg-groep

Met de Stanislaw/Neu-Brandenburg-groep komen wij tot een veel groter gezelschap: op 15 mei '42 werden uit de plotseling afgesloten kazernes in Assen, Ede, Bussum, Roermond en Breda tweeduizendzeven-en-twintig militairen naar Duitsland gevoerd, onder hen tweehonderdzes-en-veertig marine-officieren, een-en-zestig adellorsten en zes-en-tachtig cadetten. De transporten geschieden per trein. Drie officieren ontsnapten; één dook, terwijl zijn trein nog op Nederlandse bodem reed, door een open coupéraam en werd niet gevonden (dit was kapitein Chr. Tonnet die, zoals wij in ons vorige deel vermeldden, in de zomer van '43 leider werd van de aan de OD gelieerde spionage- en zendergroep 'Barbara'), de twee anderen ontsnapten op stations in Duitsland maar werden spoedig opgespoord. Dat Tonnet ontbrak, werd pas in Würzburg bij een telling ontdekt. Prompt werden extra voorzorgsmaatregelen genomen: de coupéraampjes mochten niet meer geopend worden en de *Wehrmacht*-militairen die het betrokken transport bewaakten, hielden hun geweer gereed.

In eerste instantie werden de beroepsofficieren naar een groot barakkenkamp te Langwasser bij Neurenberg gevoerd dat vóór de oorlog gebruikt was om de leden van de Nazipartij te herbergen die de jaarlijkse *Parteitag* te Neurenberg plachten bij te wonen – het kamp was nu als krijgsgevangenenkamp ingericht; er waren niet minder dan zestigduizend militairen van verschillende nationaliteit in opgesloten. De eerste nacht bracht de eerste groep Nederlandse officieren die er aankwam, het transport uit Breda (de andere transporten arriveerden een dag later), er in vier grote, stikdonkere tenten door, pas op de tweede dag van hun verblijf werden hun en de inmiddels gearriveerde overige officieren barakken toegewezen. In die barakken heeft de groep twee-en-een-halve maand vertoefd, en niet zonder moeilijkheden. De Colditz-groep had zich in juli '40 op haar vertrek grondig kunnen voorbereiden, maar de officieren die zich op 15 mei '42 'ter controle' hadden aangemeld, hadden in de veronderstelling verkeerd dat zij 's avonds weer